

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС

УДК: 346:330

І. А. Гамбург

кандидат юридичних наук
Класичний приватний університет

НАУКОВЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ТА ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАКРІПЛЕННЯ ПОНЯТТЯ “ІНОЗЕМНА ІНВЕСТИЦІЯ”

Статтю присвячено визначенню особливостей наукового обґрунтування та законодавчого закріплення поняття “іноземна інвестиція”, формулюванню пропозицій щодо його одностайного тлумачення та застосування. З’ясовано, що в науковій літературі, в національному й міжнародному законодавстві зазначене поняття тлумачать неоднозначно. Враховуючи світовий досвід і вітчизняну специфіку, запропоновано оптимальну дефініцію з рекомендацією щодо внесення зміни до чинного законодавства.

Ключові слова: іноземна інвестиція, матеріальні й нематеріальні цінності, інвестори, законодавство, інвестиційна діяльність, держава.

І. Вступ

Сучасний розвиток будь-якої держави неможливий без залучення певних ресурсів (фінансових, енергетичних, промислових, природних тощо). Це повною мірою стосується й України, яка має всі можливості (політичні, економічні, географічні, соціальні) для їх залучення. Після розширення Європейського співтовариства Україна стала привабливою для інвестування, оскільки на сьогодні лишається фактично єдиним “оазисом” у східній Європі для розміщення виробничих площ для транснаціональних компаній – дешева робоча сила, доступні ресурси та об’єкти інвестування, багатомільйонний ринок збуту тощо. Саме ці чинники свого часу зумовили шалений підйом інвестиційної діяльності в країнах колишнього соціалістичного табору Західної Європи – Словаччині, Чехії, Угорщині, Польщі.

Досліджуючи питання щодо процесу іноземного інвестування в Україні, варто зазначити, що світова економічна криза змусила велику кількість суб’єктів цієї діяльності суттєво зменшити обсяги інвестування до країни, а у деяких випадках – їх припинити. Однак аналіз думок експертів з іноземного інвестування свідчить, що основною причиною зменшення “притоку” іноземних інвестицій до України є не світова економічна криза, а проблеми усередині країни, до яких, насамперед, належать: недосконалість нормативно-правової бази; корупція в органах публічної влади; складність подат-

кового законодавства (Всесвітній банк визнав Україну однією із країн, що має найскладнішу систему оподаткування [23]); непрозорість порядку реєстрації іноземних інвестицій та контролю з боку органів державної влади. В останній час до цих причин додалися геополітичні та криза влади.

Світовий досвід залучення іноземних інвестицій свідчить, що державна політика в зазначеній сфері, насамперед, повинна бути спрямована на нормативне врегулювання порядку залучення та використання іноземних інвестицій, діяльності органів публічної адміністрації, що відповідальні за реалізацію державної політики у сфері іноземного інвестування, визначення державних гарантів у цій сфері. Реалізація наведених напрямів державної політики забезпечить формування сприятливого інвестиційного клімату в державі. Для України питання вдосконалення нормативної бази у сфері іноземного інвестування є вкрай актуальними, оскільки інтеграція України до світового співтовариства вимагає приведення вітчизняної нормативно-правової бази до міжнародних стандартів. Зазначене положення стосується й визначення поняття “іноземна інвестиція”, яке за своїм змістом повинно відповідати сутності цього явища.

Проблематика сутності поняття “іноземна інвестиція”, правового регулювання іноземного інвестування, підвищення його ефективності вже давно є предметом ґрунтовних наукових досліджень юристів, економістів, політологів тощо. Значущим є внесок таких

учених, як О. О. Бандурка, Л. Я. Ванькович, П. П. Гончаров, С. І. Ковальчук, М. Х. Корецький, А. В. Мерзляк та ін.

Зазначимо, що аналіз наукової, навчально-методичної, довідкової літератури та норм чинного законодавства свідчить, що нині немає єдиного підходу до визначення цього явища. Це призводить до певних складнощів у правозастосовній діяльності.

II. Постановка завдання

Метою статті є визначення особливостей наукового обґрунтування та законодавчого закріплення поняття “іноземна інвестиція”, формулювання пропозицій щодо його одностайного тлумачення та застосування.

III. Результати

Законом України (ЗУ) “Про режим іноземного інвестування” закріплено, що іноземні інвестиції – це цінності, що вкладають іноземні інвестори в об’єкти інвестиційної діяльності відповідно до законодавства України з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту [19].

Аналізуючи наведене визначення у ЗУ “Про режим іноземного інвестування”, варто зазначити, що закріплення й визначення змісту цієї категорії має позитивний вплив на процес правового регулювання у сфері іноземного інвестування. Проте воно має певні недоопрацювання, які мають істотне значення. Зокрема, в наведеному понятті законодавцем визначено, що іноземні інвестиції вкладають в об’єкти інвестиційної діяльності, повний перелік яких наведено у ст. 4 ЗУ “Про інвестиційну діяльність”, а саме: будь-яке майно, зокрема основні фонди й оборотні кошти в усіх галузях і сферах народного господарства, цінні папери, цільові грошові вклади, науково-технічна продукція, інтелектуальні цінності, інші об’єкти власності, а також майнові права. Крім того, вказаний закон визначає, що забороняється інвестування в об’єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України, а також порушує права та інтереси громадян, юридичних осіб і держави, що охороняються законом [18]. Отже, в такому разі перераховані всі види об’єктів, куди можуть бути вкладені іноземні інвестиції.

Досліджуючи поняття “іноземні інвестиції”, варто зазначити, що це поняття для українського законодавства хоча й не нове, але малодосліджене й не досить чітко визначене в науці та чинному законодавстві. Аналіз наукової та навчально-методичної літератури свідчить, що воно безпосередньо пов’язане із поняттям “інвестиції” (як загальне та часткове), тому обґрунтованим буде проведення аналізу родового поняття “інвестиції”.

З етимологічного погляду поняття “інвестиції” походить від англійського слова

“investments”, що в перекладі означає “капіталовкладення” [21].

У сучасній економічній теорії доведено, що інвестиції виконують низку найважливіших функцій, без яких неможливий нормальний розвиток економіки будь-якої держави. Інвестиції є основою для: здійснення політики розширеного відтворення; прискорення науково-технічного прогресу; поліпшення якості й забезпечення конкурентоспроможності вітчизняної продукції; структурної перебудови суспільного виробництва і збалансованого розвитку галузей народного господарства; створення необхідної сировинної бази промисловості; цивільного будівництва, розвитку охорони здоров’я, культури, а також вирішення низки інших соціальних проблем; вирішення проблеми безробіття; охорони навколишнього середовища; конверсії військово-промислового комплексу тощо. Крім того, інвестиції відіграють виключно важливу роль і на мікрорівні. На цьому рівні вони необхідні, насамперед, для досягнення таких цілей: розширення й розвитку виробництва; недопущення надмірного зносу основних фондів; підвищення технічного рівня виробництва; підвищення якості та забезпечення конкурентоспроможності продукції конкретного підприємства; здійснення природоохоронних заходів; придбання цінних паперів і вкладення коштів у активи інших підприємств [7, с. 41].

Варто відзначити той факт, що поняття “інвестиції” не є новим для науки та практики та завжди перебувало в полі зору економістів, політологів, соціологів, юристів тощо. Так, усесвітньовідомий діяч К. Маркс у фундаментальному дослідженні “Капітал” звертає увагу на питання щодо капіталізації додаткової вартості, необхідності й доцільності вкладення вільного капіталу в економіку країни [14, с. 189]. Проте дослідження поняття “інвестиції” як окремої категорії ще не здійснювалося.

Дж. Сакс у роботі “Економіка перехідного періоду: Уроки для України” зазначає, що інвестиції – це видатки на придбання обладнання, будинків і житла, які в майбутньому забезпечать підйом виробничої могутності всієї економіки. Зазначений американський економіст інвестування, насамперед, пов’язує, по-перше, із заощадженнями, що здійснюється населенням та на виробництві, а по-друге, із появою вільного капіталу, які можуть бути спрямовані не на задоволення споживчих потреб, а на розвиток певної сфери виробництва” [20, с. 291].

На думку В. В. Бочарова, інвестиції, у широкому розумінні, відображають вкладення капіталу з метою його подальшого збільшення. При цьому зростання капіталу має бути достатнім для того, щоб компенсувати інвестору відмову від використання

власних коштів на власні потреби в поточному періоді, провести винагороду за ризик і повернути втрати від інфляції в майбутньому періоді [3, с. 23].

Проте в науковій літературі зустрічаємо позицію вчених, які вважають, що інвестиції – це певний процес. Б. М. Щукін під інвестиціями розуміє процес реалізації інвестиційної діяльності, який відповідає конкретному проекту та ставить за мету одержання прибутку [25, с. 116]. Подібну думку висловлює і відомий російський економіст Л. М. Павлова, яка зазначає, що інвестиції – це процес використання сукупних матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, спрямованих на збільшення капіталу, розширення, модернізацію та технічне переозброєння виробництва [16, с. 262]. Інвестиції, за твердженням авторського колективу дослідження “Стратегічне планування та аналіз ефективності інвестування”, – це процес взаємодії щонайменше двох сторін: підприємця (ініціатора проекту) та інвестора (того, хто фінансує проект). Успіх проекту залежить від того, чи знайдуть ці сторони спільну мову [22, с. 7]. Безумовно, наведені позиції мають право на існування, однак вони не в повному обсязі обґрунтовані, адже інвестиції не можуть бути процесом, тобто певною неприривною діяльністю. Це поняття цілком можна віднести до поняття “інвестування”, яке визначено як процес, пов’язаний із розміщенням цінностей.

Цікаву позицію щодо змісту поняття “інвестицій” висловлює авторський колектив навчального посібника “Теорія інвестицій”: інвестиції – це всі види цінностей, які розглядаються як засіб збільшення капіталу і як засіб надання соціальних послуг, що в кінцевому підсумку сприяють соціально-економічному розвитку суспільства [13, с. 31]. Наведена позиція має соціальну спрямованість, адже наголошено не лише на економічній складовій інвестицій, тобто на розмірі і кількості прибутків, що отримує інвестор.

М. Х. Корецький у дослідженні “Ефект іноземного інвестування для приймаючої економіки” зазначає, що іноземні інвестиції, впливаючи на рівень інвестиційної активності в країні, сприяють посиленню економічного зростання і, як наслідок, підвищенню добробуту суспільства [12, с. 85].

А. В. Мерзляк зазначає, що “іноземні інвестиції” є джерелом грошових, а інколи й прямих майнових вкладень у розвиток, розширення, освоєння виробництва нових товарів і послуг [15, с. 19].

А. В. Кірін пропонує розглядати іноземні інвестиції як вкладення іноземного капіталу, а також капіталу закордонних філій юридичних осіб у підприємства й організації на території держави з метою одержання доходу [8, с. 6].

І. А. Бланк зазначає, що іноземні інвестиції – це видатки на створення, розширення, реконструкцію та технічне переозброєння основного капіталу, а також не пов’язані з цим зміни оборотного капіталу, оскільки зміни в товарно-матеріальних запасах здебільшого залежать від руху видатків на основний капітал [2, с. 31].

На думку П. П. Гончарова, іноземні інвестиції – це фінансові й матеріальні засоби, а також права на майно та інтелектуальну власність, що вивезені з митної території однієї держави й вкладені в підприємства на митній території іншої держави з метою одержання прибутку й досягнення соціального ефекту. Вказаний автор відзначає адміністративну складову в регулюванні інвестиційних відносин, яка включає сукупність адміністративних процедур з митного контролю й оформлення матеріальних цінностей, застосування відповідних митних режимів, квотування, ліцензування та інших нетарифних обмежень [5, с. 29–30].

Заслугує на підтримку позиція Л. Я. Ваньковича та С. І. Ковальчука, які вважають, що іноземні інвестиції – це довгострокове вкладення капіталу, яке не суперечить чинному законодавству, в різні галузі й сфери економіки, інфраструктуру, соціальні програми, охорону середовища як усередині країни, так і за кордоном, з метою розвитку виробництва, соціальної сфери, підприємництва, отримання доходу [4].

Підсумовуючи вищевикладене, треба зазначити, що проблема визначення поняття й змісту інвестицій у науковій літературі пов’язана із їх складністю та наявністю багатьох форм і видів інвестування. Крім того, з’ясовано, що в науковій літературі зустрічаються поняття, що не повною мірою відповідають сучасним умовам господарювання. Відсутність ринкових стимулів реалізації капіталовкладень і неповний перелік об’єктів інвестування (наприклад, надзвичайно рідко як об’єкт інвестування виступають цілі господарюючі суб’єкти, нематеріальні активи, персонал) є найтипівішими прикладами такої невідповідності основних понять інвестування новим чинникам і умовам функціонування української економіки. Іншим не менш важливим фактом є існування окремих, але в теоретичному плані дуже значущих суперечностей між поняттями, розробленими на основі облікового (бухгалтерського) й загальноекономічного (аналітичного) підходів [7, с. 16]. Проведений аналіз свідчить, що більшість учених поняття “інвестиції” пов’язують, по-перше, із можливістю отримання в майбутньому певного доходу; по-друге, із розширенням або модернізацією виробництва; по-третє, це певний процес, пов’язаний із використанням коштів. На нашу думку, варто підтримати позицію тих

учених, які вважають, що інвестиції – це капітал (цінності), що вкладаються із метою подальшого його збільшення.

Досить влучним є висновок О. О. Бандурки, що соціально-економічний зміст інвестиційних відносин виражається за допомогою взаємозв'язку та взаємозалежності соціальних, економічних, інституційних, правових відносин. Таким чином, інвестиції є складною економіко-правовою категорією, що існує в певній правовій формі, тобто саме юридичний зміст цього терміна перетворює капітал на інвестиції, причому майно стає інвестиціями тільки завдяки залученню його в інвестиційний процес шляхом укладення відповідних договорів [1, с. 86].

Розглядаючи законодавче закріплення поняття “іноземні інвестиції”, зупинимось на таких моментах. По-перше, поняття “іноземні інвестиції” використовується в значній кількості нормативно-правових актів, що забезпечують регулювання суспільних відносин у різних галузях права (конституційного, адміністративного, цивільного, господарського, міжнародного та ін.). Отже, ця категорія має поліструктурну характеристику.

Серед зазначених норм відрізняються норми конституційного права, що регулюють деякі питання, пов'язані з порядком здійснення іноземного інвестування, а також діяльності суб'єктів публічного адміністрування в цій сфері. Саме Конституція України здійснює первинну легалізацію суспільних відносин, що виникають у сфері іноземного інвестування. Так, зокрема:

- ст. 42 визначає, що кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом. Держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності;
- ст. 92 Конституції України закріплює, що виключно законами України визначаються, по-перше, засади створення і функціонування фінансового, грошового, кредитного та інвестиційного ринків, а по-друге, засади зовнішніх відносин, зовнішньоекономічної діяльності, митної справи.

Крім того, Конституція України визначає окремі елементи правового статусу суб'єктів публічного адміністрування щодо іноземного інвестування, а зокрема повноваження Президента України та Кабінету Міністрів України [11].

Норми цивільного права визначають загальні засади про об'єкти цивільного права (гл. 12), поняття та порядок використання інших об'єктів іноземного інвестування, зокрема: речі й майно (гл. 13), цінні папери (гл. 14), результати інтелектуальної та творчої діяльності (гл. 15) тощо [24].

Значна кількість норм з питань публічного адміністрування щодо іноземного інвестування міститься в господарському законодавстві, а саме – в Господарському кодексі України. Так, гл. 38 Кодексу визначає такі

положення: поняття та види іноземних інвесторів (ст. 390); види іноземних інвестицій (ст. 391); форми здійснення іноземних інвестицій (ст. 392); оцінка іноземних інвестицій (ст. 393); правовий режим іноземних інвестицій (ст. 394); порядок державної реєстрації іноземних інвестицій (ст. 395); загальні засади діяльності суб'єктів господарювання з іноземними інвестиціями (ст. 396); види гарантій здійснення іноземних інвестицій (ст. 397–399, 404) [6].

Норми міжнародного права регламентують порядок вирішення спорів, що виникають у процесі здійснення іноземного інвестування. Так, відповідно до Вашингтонської конвенції про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та юридичними особами, створено Міжнародний центр з урегулювання інвестиційних спорів, основною метою якого є забезпечення вирішення через примирення та арбітраж інвестиційних спорів між Договірними державами та особами інших Договірних держав відповідно до положень цієї Конвенції. Крім того, ця конвенція визначає правовий статус зазначеного центру, а також процесуальні особливості врегулювання спорів, що виникають у сфері іноземного інвестування між суб'єктами публічного адміністрування та іноземними інвесторами [10].

Підсумовуючи, варто зазначити, що суспільні відносини, які виникають під час здійснення іноземних інвестицій, не є суто конституційними або цивільними, або господарськими, або адміністративними. Вони носять комплексний характер і регулюються одразу ж декількома галузями права. Разом з тим, значна кількість відносин у цій сфері регулюється господарсько-правовими нормами, а тому вбачається доцільним розглядати саме господарсько-правове регулювання іноземних інвестицій в Україні.

По-друге, поняття “іноземні інвестиції” є поняттям, що визначено на законодавчому рівні, проте нині різні нормативно-правові акти закріплюють різні за змістом поняття, що, у свою чергу, є неприпустимим у нормотворчості. Так, аналіз ст. 391 Господарського кодексу України дає можливість визначити, що іноземні інвестиції – це іноземна валюта, що визнається конвертованою Національним банком України, будь-яке рухоме й нерухоме майно та пов'язані з ним майнові права; інші цінності (майно), які, відповідно до закону, визнаються іноземними інвестиціями [6].

Дещо інше за змістом поняття іноземних інвестицій закріплює ЗУ “Про зовнішньоекономічну діяльність”. Вказаний закон визначає, що іноземні інвестиції – це всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються іноземними суб'єктами господарської діяльності в Україні, в результаті чого утворюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект [17]. Однак наведене визначення має певне недоопрацю-

вання, а саме: в цьому понятті не визначається, куди вони вкладаються.

Водночас ЗУ “Про режим іноземного інвестування” закріплює, що іноземні інвестиції – цінності, що вкладаються іноземними інвесторами в об’єкти інвестиційної діяльності відповідно до законодавства України з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту.

Конвенція про захист прав інвесторів закріплює, що інвестиції – це вкладені інвестором фінансові й матеріальні засоби в різні об’єкти діяльності, а також передані права на майнову та інтелектуальну власність з метою одержання прибутку (доходу) або досягнення соціального ефекту, якщо вони не вилучені з обороту або не обмежені в обороті відповідно до національного законодавства сторін [9].

У зв’язку з наведеним, враховуючи, що категорія “іноземні інвестиції” застосовується в різних галузях права (конституційному, господарському, адміністративному, податковому, митному тощо), слід зазначити: це поняття повинно мати єдине визначення для всіх галузей права, зокрема й у нормативно-правових актах, що регулюють діяльність суб’єктів господарювання при здійсненні іноземного інвестування.

IV. Висновки

Проведений аналіз правової природи іноземних інвестицій, дефініцій, що містяться в науковій літературі та чинному законодавстві, дає змогу виокремити такі сутнісні ознаки цієї категорії, що повинні бути враховані при її визначенні: 1) це певні цінності, фінансові й матеріальні засоби, нематеріальні блага; 2) належать нерезиденту України; 3) вкладаються в певні об’єкти, що належать іншій країні; 4) перелік об’єктів інвестування визначає в національне законодавство країни, що одержує іноземні інвестиції; 5) вкладаються на певний строк; 6) мають цілеспрямований характер вкладень; 7) основна мета – отримання прибутку або досягнення соціального ефекту; 8) наявність законодавчо визначених державних гарантій захисту.

Підсумовуючи проведене дослідження наукової, довідкової, навчально-методичної літератури та норм чинного законодавства, враховуючи міжнародний досвід і національні особливості, вважаємо за доцільне під іноземними інвестиціями розуміти матеріальні й нематеріальні цінності, що належать іноземному інвестору та вкладаються в об’єкти інвестиційної діяльності відповідно до законодавства України з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту, забезпечені державними гарантіями захисту. Пропонуємо внести до ч. 2 ст. 1 Закону України “Про режим іноземного інвестування” визначення поняття “іноземні інвестиції”, окремими статтями закону надати перелік матеріальних і нематеріальних цінностей,

об’єктів інвестиційної діяльності та державних гарантій захисту іноземних інвестицій.

Список використаної літератури

1. Бандурка О. О. Інвестиції як правова категорія / О. О. Бандурка // Право і безпека. – 2012. – № 3. – С. 84–86.
2. Бланк І. А. Інвестиційний менеджмент : учебник / І. А. Бланк. – Київ : Эльга-Н : Ника-центр, 2001. – 536 с.
3. Бочаров В. В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств у регіонах України: ефективні форми та напрями / В. В. Бочаров // Економічний часопис. – 2003. – № 1. – С. 21–25.
4. Ванькович Л. Я. Іноземні інвестиції: визначення, сутність, класифікація [Електронний ресурс] / Л. Я. Ванькович, С. І. Ковальчук // Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Рубрика: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2008. – № 635. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/Vnulp/Management/2008_635/22.pdf.
5. Гончаров П. П. Государственное регулирование иностранных инвестиций в Российской Федерации: административно-правовой аспект : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.14 / П. П. Гончаров. – Москва, 2003. – 202 с.
6. Господарський кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18, № 19-20, № 21–22. – Ст. 144.
7. Демидович В. В. Державне регулювання інвестиційної діяльності в промисловості : дис. ... канд. держ. упр. : 25.00.02 / В. В. Демидович. – Запоріжжя, 2007. – 182 с.
8. Кирич А. В. Правовые основы отношений государства и инвесторов / А. В. Кирич. – Москва : ИНФРА-М, 1998. – 268 с.
9. Конвенція про захист прав інвестора [Електронний ресурс] // Конвенція Співдружності Незалежних Держав. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/la-ws/show/997_047.
10. Конвенція про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами [Електронний ресурс] // Конвенція Організації Об’єднаних націй. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1014.4082.2&nobreak=1>.
11. Конституція України від 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
12. Корецький М. Х. Ефект іноземного інвестування для приймаючої економіки : зб. наук. пр. НАДУ. / за заг. ред. В. І. Лугового, В. М. Князева. – Київ : Вид-во НАДУ, 2005. – Вип. 1. – С. 84–93.
13. Корчагин Ю. А. Теория инвестиций : учеб. пособ. / Ю. А. Корчагин, И. П. Маличенко. – Москва : Феникс, 2008. – 497 с.

14. Маркс К. Капитал / К. Маркс. – Москва : Политическая литература, 1970. – Т. 1–3. – 373 с.
15. Мерзляк А. В. Механізми державного управління іноземними інвестиціями: регіональний аспект : монографія / А. В. Мерзляк. – Київ : Вид-во УАДУ, 2002. – 300 с.
16. Павлова Л. Н. Финансы предприятий : учебник / Л. Н. Павлова. – Москва : Финансы, ЮНИТИ, 1998. – 639 с.
17. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 р. № 959-XII // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1991. – № 29. – Ст. 377.
18. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 47. – Ст. 646.
19. Про режим іноземного інвестування : Закон України від 19.05.1996 р. № 93,96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 19. – Ст. 80.
20. Сакс Дж. Економіка перехідного періоду: Уроки для України / Дж. Сакс ; пер. з англ. О. Пивоварського. – Київ : Основи, 1996. – 345 с.
21. Словарь иностранных слов. – 18-е изд., стереотип. – Москва : Изд. Рус. яз., 2009. – 624 с.
22. Стратегическое планирование и анализ эффективности инвестиций. – 2-е изд., стереотип. / А. Б. Идрисов, С. В. Картышев, А. В. Постников. – Москва : Филинь, 1998. – 272 с.
23. Украина обладает самым сложным налогообложением [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.prostobiz.ua/biznes/>.
24. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 461.
25. Щукин Б. М. Предпринимательский риск / Б. М. Щукин // Основы предпринимательства. – Москва, 1996. – С. 110–143.

Стаття надійшла до редакції 09.12.2015.

Гамбург И. А. Научное обоснование и законодательное закрепление понятия “иностранная инвестиция”

Статья посвящена определению особенностей научного обоснования и законодательного закрепления понятия “иностранная инвестиция”, формулировке предложений по его единообразному толкованию и применению. Установлено, что в научной литературе, в национальном и международном законодательстве данное понятие трактуется неоднозначно. С учетом мирового опыта и отечественной специфики предложена оптимальная дефиниция с рекомендацией о внесении изменения в действующее законодательство.

Ключевые слова: иностранная инвестиция, материальные и нематериальные ценности, инвесторы, законодательство, инвестиционная деятельность, государство.

Gamburg I. Scientific Substantiation and Legislative Consolidation of Concepts “Foreign Investment”

The article is devoted to the definition of the features of scientific study and legislative consolidation of the concept of “foreign investment”, the formulation of suggestions for uniform interpretation and application. For Ukraine, the issue of improving the regulatory framework in the area of foreign investment is highly relevant, since Ukraine's integration into the international community requires the alignment of domestic regulatory framework in line with international standards. This provision also applies to the definition of “foreign investment”, which in its content must correspond to the essence of this phenomenon.

It was established that in the scientific literature, in the national and international legislation said the concept is interpreted ambiguously.

Among the scholars of the past and the present are two directions to determine the legal nature of foreign investment: a system of values and as a process. Also, scientists have different definitions of the content of foreign investment.

Analysis of legislative consolidation of the concept of “foreign investment” was held in two aspects. Firstly, as a cross-sectoral category that is subject to regulation by the constitutional, civil, commercial, administrative and financial law. The conclusion about the ambiguity of the definition of the legal nature of foreign investment and the need for harmonization. Priority should be economic and legal interpretation. Secondly, in the current legislation of Ukraine there are different definitions, which leads to a different interpretation and application of this concept in practice.

Taking into account the world experience and Russian specifics offered optimal definition of the recommendation for an amendment to the existing legislation: “Foreign investments – tangible and intangible assets owned by the foreign investor and invested in objects of investment activity in accordance with the legislation of Ukraine with the purpose of obtaining profit or achieving social effect, secured by state guarantees of protection”.

Key words: foreign investment, both tangible and intangible values, investors, legislation, investment activity, the state.